

Sygn. akt IC 958/13

Dnia 13 listopada 2014 roku

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący : SSO Paweł Poręba

Protokolant: Katarzyna Gołyźniak

po rozpoznaniu w dniu 04 listopada 2014 roku w Nowym Sączu

sprawy z powództwa K. K.

przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Zakładu Karnego w N. zastępowanemu przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa

o zapłatę 80 000 złotych

I. oddała powództwo,

II. zasądza od powoda K. K. na rzecz strony pozwanej Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

III. przyznaje ze środków Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Nowym Sączu na rzecz adwokata J. B. kwotę 147,60 zł (sto czterdzieści siedem złotych 60/100), w tym 27,60 zł (dwadzieścia siedem złotych 60/100) podatku VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu,

IV. nieopłaconymi kosztami sądowymi obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt I C 958/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 13 listopada 2014 roku

W pozwie skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Zakładu Karnego w N. powód K. K. domagał się (k. 1-5 oraz k. k. 84-86 i k. 91-93) zasądzenia na swoją rzecz zadośćuczynienia w kwocie 80 000 zł tytułem naruszenia dóbr osobistych. Nadto wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa prawnego, które nie zostały pokryte.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż przebywał w pozwanym Zakładzie Karnym w okresie od 17 marca 2013 roku do 2 lipca 2013 roku w celach nr 202,208,418 i podniósł, iż w trakcie tego pobytu był poddawany nieludzkiemu i poniżającemu traktowaniu i karaniu w rozumieniu art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Powód zarzucił, iż przebywał w celach w warunkach przeludnienia, a cele pozbawione były prawidłowej wentylacji. Pomieszczenia te służyły jako pomieszczenia mieszkalne, sypialne, a także jako jadalnia czy pralnia.

Powód twierdził również (k. 91-93), iż nie zapewniono mu wystarczającej ilości środków czystości i higieny osobistej a warunki w jakich osadzeni mogli korzystać z kąpek sanitarnych, nie zapewniały niezbędnego poziomu intymności.

W celi znajdowała się tylko jedna umywalka i nie było ciepłej wody co powodowało konflikty ze współwięźniami. Posadzka była pokryta czerwoną pastą, której specyficzny zapach wywoływał ból głowy u osadzonych. Łóżka były

przykręcone do podłogi jedno przy drugim. Stolarka okienna w celi nr 202 była stara, nieszczelna tak iż powód musiał spać w skarpetkach.

Powód twierdził, iż przebywał w celi z członkami subkultury więziennej, do której nie należał przez co był szykanowany i poniżany. Jediną rozrywkę dla powoda stanowiły spacer. Dodatkowe zajęcia były zarezerwowane dla subkultury więziennej, którą faworyzowała administracja pozwanego Zakładu Karnego.

W tych okolicznościach warunki w jakich przebywał powód były jego zdaniem warunkami poniżającym, tym samym naruszone zostały jego dobra osobiste, takie jak godność, zdrowie i prawo do intymności.

Według powoda strona pozwana jest odpowiedzialna za nadmierne przeludnienie w celi oraz za brak właściwego wyposażenia celi, za brak warunków do utrzymania higieny, zagrożenie bezpieczeństwa ze względu na umieszczanie w celi osób o różnym stopniu demoralizacji, za przedmiotowe traktowanie więźniów przez funkcjonariuszy oraz za brak zapewnienia odpowiedniej opieki lekarskiej.

Strona pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości (k. 21 – 23) przyznając, iż powód był osadzony w przedmiotowym okresie w Zakładzie Karnym w N..

Strona pozwana zarzuciła jednak, że K. K. był osadzony w warunkach zgodnych z przepisami prawa.

Powód pozostawał bowiem pod nadzorem Sądu Penitencjarnego w N., który nie stwierdził, aby warunki osadzenia powoda były niehumanitarne oraz aby jakiegokolwiek prawa podmiotowe powoda zostały naruszone.

Z powołaniem na orzecznictwo Sądu Najwyższego strona pozwana twierdziła, iż dobra osobiste powoda nie zostały naruszone.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

Powód K. K. s. P. i G. urodzony (...) w K. był osadzony w Zakładzie Karnym w N. w okresie od 19 marca 2013 roku do 02 lipca 2013 roku.

W trakcie pobytu w Zakładzie Karnym w N. powód przebywał w następujących celach:

- od 19 marca 2013 roku do 21 marca 2013 roku w celi nr 304 o powierzchni 15,16 m², w której przebywało w tym czasie pięciu osadzonych,

- od 21 marca 2013 roku do 25 marca 2013 roku w celi nr 312 o powierzchni 21,08 m², w której przebywało w tym czasie siedmiu osadzonych,

- od 25 marca 2013 roku do 28 marca 2013 roku w celi nr 216 o powierzchni 27,20 m², w której przebywało w tym czasie dziewięciu osadzonych,

- od 28 marca 2013 roku do 22 kwietnia 2013 roku w celi nr 202 o powierzchni 26,08 m², w której przebywało w tym czasie jedenastu osadzonych,

- od 22 kwietnia 2013 roku do 02 maja 2013 roku w celi nr 212 o powierzchni 34,51 m², w której przebywało w tym czasie jedenastu osadzonych,

- od 02 maja 2013 roku do 16 maja 2013 roku w celi nr 208 o powierzchni 27,48 m², w której przebywało w tym czasie dziewięciu osadzonych,

- od 16 maja 2013 roku do 02 lipca 2013 roku w celi nr 418 o powierzchni 39,01 m², w której przebywało w tym czasie trzynastu osadzonych.

Dowód: / pismo dyrektora ZK w N. z dnia 23 września 2013 roku k. 26; informacja o pobytach i osadzeniach powoda z 23 września 2013 roku, k. 27-31; pismo dyrektora ZK w N. z dnia 06 listopada 2014 roku k. 182 /.

Jedynie pobyt powoda w okresie od 28 marca 2013 roku do 22 kwietnia 2013 roku w celi nr 202 o powierzchni 26,08 m², w której przebywało w tym czasie jedenastu osadzonych odbywał się w warunkach przeludnienia, tj. z przekroczeniem minimalnej normy 3m² powierzchni na jednego osadzonego.

Pobyt ten wynikał z decyzji dyrektora Zakładu Karnego w N. z dnia 28 marca 2013 roku wydanej na podstawie art. 110 § 2b kodeksu karnego wykonawczego. Przyczyną przekroczenia normy i umieszczenia powoda w takich warunkach był brak wolnych miejsc i brak możliwości przetransportowania powoda do innej jednostki, w której byłaby zapewniona norma powierzchniowa.

Na podstawie tej decyzji powód został umieszczony w powyższej celi na okres 14 dni, tj. do dnia 11 kwietnia 2013 roku.

Decyzją z dnia 05 kwietnia 2013 roku dyrektor Zakładu Karnego w N. na podstawie art. 110 § 2b kodeksu karnego wykonawczego przedłużył pobyt powoda w celi przeludnionej o kolejne 14 dni, tj. do dnia 25 kwietnia 2013 roku.

Decyzja ta została poprzedzona zgodą Sędziego Penitencjarnego Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 3 kwietnia 2013 roku wydaną w trybie art. 110 § 2c kodeksu karnego wykonawczego.

Decyzje z 28 marca 2013 roku i 5 kwietnia 2013 roku zostały doręczone powodowi z pouczeniem i nie były przez niego zaskarżone skargą do Sądu Penitencjarnego.

Dowód: / pismo ZK w N. z dnia 23 września 2013 roku k. 26; pismo dyrektora ZK w N. z dnia 06 listopada 2014 roku k. 182; decyzja dyrektora ZK w N. z dnia 28 marca 2013, k. 183; decyzja dyrektora ZK w N. z 05 kwietnia 2013 roku, k. 184; zarządzenie sędziego penitencjarnego z 03 kwietnia 2014 roku k. 185 /.

Cele mieszkalne Zakładu Karnego w N. są i były do siebie podobne - zarówno co do ich wyposażenia w sprzęt kwaterunkowy, jak też oświetlenie, wentylację i układ kącika sanitarnego.

W okresie pobytu powoda w pozwanej jednostce, każdy osadzony dysponował oddzielnym łóżkiem z materacem oraz miejscem do spożywania posiłków.

Łóżka są przymocowane do podłogi ze względów bezpieczeństwa.

Do utrzymania czystości i higieny, osadzonym systematycznie co miesiąc wydawano odpowiednie środki czystości w postaci mydła, pasty, maszynki do golenia i rolki papieru toaletowego, a także środki do utrzymania celi w czystości.

We wszystkich celach mieszkalnych wydzielony był kącik sanitarny, w których znajdowało się odpowiednie wyposażenie i armatura zapewniająca niezbędny poziom intymności.

Kąciki sanitarne oddzielone są od reszty celi stałą zabudową wykonaną z płyt wiórowych przymocowanych do konstrukcji z kształtowników stalowych o wysokości 2,20-2,50 metra, która nie sięga do sufitu. Obudowa posiada zamykane od wewnątrz drzwi na zasuwkę lub haczyk i zapewnia minimum intymności osobom korzystającym z toalety.

Wszystkie cele o numeracji trzycyfrowej rozpoczynające się od cyfry „2” znajdujące się w oddziale II Pawilonu A (a więc cele nr 202,208,212 i 216 w których przebywał powód) są wyposażone w ciepłą wodę od IV kwartału 2008 roku.

W celach oddziału III Pawilonu A o numeracji trzycyfrowej rozpoczynających się od cyfry „3” (a więc cele nr 304,312 w których przebywał powód) są wyposażone w ciepłą wodę od II kwartału 2011 roku.

W celach oddziału IV Pawilonu A o numeracji trzycyfrowej rozpoczynających się od cyfry „4” (w tym w celi nr 418, w której przebywał powód) znajduje się jedynie jako bieżąca zimna woda, z tym że osadzeni w wyznaczonych zarządzeniem dyrektora Zakładu Karnego terminach i ilościach pobierają gorącą wodę z punktu czerpalnego zlokalizowanego na korytarzu oddziału.

Osadzeni posiadają w celach czajniki elektryczne i grzałki elektryczne, którymi podgrzewają wodę również do celów sanitarno-higienicznych.

Raz w tygodniu osadzeni mieli możliwość korzystania z łaźni, na zlecenie lekarza przeprowadzane były kąpiele dodatkowe.

Cele były i są wyposażone w niezbędne oświetlenie żarowe o odpowiedniej mocy, otwierane okna oraz grzejniki centralnego ogrzewania. Zaslony okienne tzw. blendy w przypadku ich zastosowania, montowane ze względów ochronnych, w sposób uniemożliwiający swobodną wymianę powietrza przez okno, nie stanowiły bariery dla światła dziennego.

Wentylacja i przewietrzanie cel odbywało się także poprzez stolarkę okienną i drzwiową. Ponadto w większości cel mieszkalnych umieszczone były kratki wentylacji grawitacyjnej, niekiedy zabezpieczone w sposób uniemożliwiający nielegalne kontakty pomiędzy osadzonymi z różnych poziomów budynku. Odpowiednie ogrzewanie i temperaturę w celach mieszkalnych zapewniała nowoczesna instalacja centralnego ogrzewania zakładu. Okna o konstrukcji skrzynkowej, chociaż użytkowane od wielu lat, były szczelne i zamykane, na bieżąco kontrolowane pod względem technicznym.

Posiłki dostarczane były bezpośrednio do cel mieszkalnych w specjalnych wykonanych ze stali nierdzewnej i hermetycznie zamykanych pojemnikach o odpowiedniej izolacyjności termicznej. Gramatura, kaloryczność i zawartość składników odżywczych oraz warzyw odpowiadały normom żywienia przewidzianych w przepisach.

Stan techniczny celi nr 202 pozwalał na jej użytkowanie. Ściany i sufit tej celi były pomalowane farbą emulsyjną, lamperie były pomalowane farbą olejną. Kącik sanitarny był wyposażony w niezbędną armaturę, urządzenia i sprzęt kwaterunkowy, które umożliwiały wykonywanie czynności sanitarnych.

Dowód: / informacja dotycząca warunków bytowych odbywania kary pozbawienia wolności przez powoda z dnia 12 listopada 2014 roku k. 187; informacja dotycząca warunków bytowych odbywania kary pozbawienia wolności przez powoda z dnia 23 września 2014 roku, k. 32-33; częściowo zeznania świadka P. W., k. 155-157; zeznania powoda K. K., k. 158-161; sprawozdanie z wizytacji zakładu karnego przez sędziego penitencjarnego, k. 116-136 /.

W zakresie zajęć kulturalno-oświatowych, powód dysponował możliwością zagospodarowania czasu wolnego w różnorodny sposób.

Każdy osadzony miał możliwość korzystania z zasobów biblioteki zakładowej oraz zajęć w świetlicy oddziału.

Administracja zakładu prenumerowała prasę codzienną, dostarczaną codziennie do każdej celi.

Dla osadzonych organizowane były również cyklicznie konkursy i turnieje, które emitowane były za pomocą radiowęzła.

Osadzeni mieli również możliwość uczestnictwa w zajęciach rekreacyjnych organizowanych w specjalnie przeznaczonych do tego celu sali. Istniała także możliwość wypożyczenia do celi mieszkalnej różnorodnych gier stolikowych.

Pobyty powoda w celi nr 202 w warunkach przeludnienia w żaden sposób nie ograniczały możliwości jego udziału w programach zajęciowych i dłuższym spacerze.

Dowód: / częściowo zeznania świadka P. W., k. 155-157; zeznania powoda K. K., k. 158-161; notatka służbowa Kierownika D. Penitencjarnego Zakładu Karnego w N. z dnia 24 września 2013 roku, k. 34; notatka służbowa Kierownika D. Penitencjarnego Zakładu Karnego w N. z dnia 07 listopada 2014 r. k. 186 /.

W okresie pobytu w Zakładzie Karnym w N. powód był osobą palącą i przybywał w calach z osobami palącymi.

Każdy osadzony przy przyjęciu do Zakładu Karnego składa deklarację czy jest osobą palącą i taką informację umieszcza się w aktach osobowych. Jeżeli osadzony zmienia stanowisko dotyczące używania wyrobów tytoniowych, to zostaje umieszczony w celi mieszkalnej spełniającej określone kryteria.

Skład osobowy celi dobiera się bez względu na deklarowaną przynależność do podkultury przestępczej, przy uwzględnieniu zapewnienia bezpieczeństwa osobistego osadzonemu i bezpieczeństwa jednostki penitencjarnej.

Dowód: / zeznania powoda K. K., k. 160; notatka służbowa Kierownika D. Penitencjarnego Zakładu Karnego w N. z dnia 07 listopada 2014 r. k. 186 /.

Rozmowy telefoniczne prowadzone są w Zakładzie Karnym w N. przez skazanych z samoinkasujących aparatów telefonicznych i są kontrolowane, jednak nie były nagrywane.

Powód z u rozmów telefonicznych korzystał.

Dowód: / pismo dyrektora ZK w N. z dnia 23 września 2013 roku k. 26; informacja o pobytach i osadzeniach powoda z 23 września 2013 roku, k. 27-31; pismo dyrektora ZK w N. z dnia 06 listopada 2014 roku k. 182 /.

Powód nie składał nigdy skarg w związku z nieodpowiednimi warunkami bytowymi, higienicznymi czy sanitarnymi. Nie miał również zastrzeżeń co do jakości wyżywienia. Korzystał na własne prośby z pomocy lekarskiej.

Dowód: / zeznania powoda K. K., k. 158-161 /.

Powód K. K. w okresie pobytu w Zakładzie Karnym w N. był już recydywistą penitencjarnym, gdyż legitymował się kilkukrotnymi pobytami w zakładach karnych.

Do Zakładu Karnego w N. został przewieziony z Zakładu Karnego w Nowej Hucie.

W okresie pobytu w Zakładzie Karnym w N. powód odbywał kary pozbawienia wolności na podstawie prawomocnych wyroków skazujących na kary pozbawienia wolności (z dnia 20 stycznia 2011 roku sygn. akt IX K 894/10/K Sądu Rejonowego dla Krakowa Krowodrzy w Krakowie za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k., z dnia 21 lipca 2011 roku sygn. akt II K 482/11/K Sądu Rejonowego dla Krakowa Krowodrzy w Krakowie za przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 13 § 1 i art. 14 § 1k.k.)

Dowód: / kopia informacji dyrektora Zakładu Karnego w nowym Sączu z 23września 2014 roku, k. 27-31; zeznania powoda K. K., k. 158-161 /.

Powód K. K. ma 26 lata, z zawodu jest handlowcem sprzedawcą. Na wolności mieszkał w B.. Powód jest żonaty a z małżeństwa posiada dziecko.

Dowód: / zeznania powoda K. K., k. 158-161 /.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o przedłożone do sprawy dokumenty, które sporządzone zostały przez uprawnione organy w zakresie posiadanych przez nie kompetencji, a których autentyczność i wiarygodność nie była przez żadną ze stron kwestionowana, nie budziła też wątpliwości Sądu, a także w oparciu o zeznania powoda K. K. i częściowo świadka P. W..

Sąd dał wiarę zeznaniom świadka P. W. (k. 155-157), gdyż jego zeznania co do zasady były spójne, logiczne i nie budziły wątpliwości.

Wskazać należy, iż świadek ten w okresie pobytu powoda w Zakładzie Karnym w N. nie był z nim osadzony w tej samej celi, stąd nie posiadał on szczegółowych informacji co do warunków odbywania kary przez powoda.

Przesłuchania tego świadka domagał się zaś powód (k. 99) na okoliczność ustalenia warunków bytowych panujących w Zakładzie Karnym w N..

Z zeznań P. W. wynika, że w Zakładzie Karnym w N. przebywał on w okresie od 2008 do 2013 roku.

W zeznaniach świadek P. W. opisał szczegółowo warunki w jakich odbywał karę pozbawienia wolności.

Fakty, które podał na okoliczność wyposażenia celi, kąpielnicy sanitarnego, dostępności do ciepłej wody, środków higienicznych znajdują w ocenie Sądu pełne potwierdzenie w informacjach dotyczących warunków bytowych odbywania kary pozbawienia wolności przedłożonych przez administrację Zakładu Karnego w N. w pismach z dnia 12 listopada 2014 roku (k. 187) i z dnia 23 września 2014 roku (k. 32-33).

Świadek P. W. przyznał także, iż w Zakładzie Karnym w N. osadzeni mieli możliwość korzystania ze spacerów i rozmów telefonicznych (z których świadek korzystał) oraz z innych zajęć.

Również w tym zakresie informacje podawane przez świadka nie odbiegały od informacji służbowych Kierownika D. Penitencjarnego Zakładu Karnego w N. z dnia 24 września 2013 roku (k. 34) i z dnia 07 listopada 2014 roku (k. 186).

Zeznaniom powoda K. K. (k. 158-161) Sąd dał wiarę o tyle, o ile potwierdzają one ustalony w sprawie stan faktyczny.

K. K. w swoich zeznaniach skupił się na podawaniu odczuwanych przez niego trudności, a wynikających z faktu przebywania w Zakładzie Karnym w N..

W szczególności powód podtrzymywał swoje twierdzenia podniesione w pozwie i zwracał uwagę na niewłaściwą wentylację cel oraz wynikający zaduch.

Podkreślić jednak trzeba, że powód przy przyjęciu deklarował, iż jest osoba palącą i przebywał w celi dla osób palących.

Powód podkreślał także mankamenty kąpielnicy sanitarnego i twierdził, iż brak było ciepłej wody.

W tym zakresie należy wskazać, iż w świetle informacji dotyczących warunków bytowych odbywania kary pozbawienia wolności przedłożonych przez administrację Zakładu Karnego w N. w pismach z dnia 12 listopada 2014 roku (k. 187) i z dnia 23 września 2014 roku (k. 32-33) jedynie w okresie pobytu powoda w celi nr 418 od 16 maja 2013 roku do 02 lipca 2013 roku, nie było tam bieżącej ciepłej wody, jednak osadzeni w wyznaczonych zarządzeniem dyrektora Zakładu Karnego terminach i ilościach pobierali gorącą wodę z punktu czerpalnego zlokalizowanego na korytarzu oddziału. Raz w tygodniu osadzeni mieli możliwość korzystania z łaźni. Wszystkie pozostałe cele, w których powód przebywał w trakcie pobytu w Zakładzie Karnym w N. miały bezpośredni dostęp do ciepłej wody bieżącej

Powód w zeznaniach uskarżał się na zły stan kąpielnic sanitarnych, gdy tymczasem ze wskazywanych powyżej informacji administracji Zakładu Karnego w N. wynika, że kąpielnice sanitarne oddzielone były od reszty celi stałą zabudową wykonaną z płyt wiórowych przymocowanych do konstrukcji z kształtowników stalowych. Obudowa posiadała zamykane od wewnątrz drzwi na zasuwkę lub haczyk i zapewniała minimum intymności osobom korzystającym z toalety.

Podobnie twierdził w swoich zeznaniach świadek P. W., według którego kąpielnice sanitarne zapewniały intymność.

Powód narzekał na usytuowanie łóżek i ich przykręcenie do podłoża, podczas gdy decydowały o tym względy bezpieczeństwa.

Jako niewiarygodne Sąd ocenił zeznania powoda, który twierdził (k. 160) że podczas pobytu w Zakładzie Karnym w N. podupadł na zdrowiu, gdyż w tym zakresie będąc reprezentowanym przez kwalifikowanego profesjonalnego pełnomocnika procesowego K. K. nie wykazał się żadną inicjatywą dowodową (art. 6 k.c.).

W swoich zeznaniach powód przyznał, że skorzystał z porady lekarza pierwszego kontaktu (k. 161) oraz twierdził, że żądał konsultacji psychiatrycznej, aby zmienić leki ale konsultacji mu odmówiono tak, iż przestał zażywać lekarstwa.

Również na potwierdzenie tej okoliczności powód nie przedstawił żadnych dowodów.

Skoro zaś jak twierdził powód zrezygnował on faktycznie z leków psychotropowych (k. 161), to należy stwierdzić, że jego stan psychiczny w okresie pobytu w Zakładzie Karnym w N. był na tyle stabilny, że powód ich nie potrzebował.

W przeciwnym razie logicznie oceniając powód szukał by pomocy lekarskiej, do której z pewnością by doszło.

Poza samymi twierdzeniami, powód nie wykazał jednak żadnej inicjatywy dowodowej mającej na celu wykazanie okoliczności świadczących o pogorszeniu - pod wpływem osadzenia w pozwanej jednostce - swojego stanu zdrowia.

Bezspornie powód w okresie pobytu w Zakładzie Karnym w N. korzystał ze spacerów i rozmów telefonicznych.

Jak zaś wynika z decyzji dyrektora Zakładu Karnego w N. powód był informowany o przeniesieniu do celi przeludnionej.

Decyzji tych powód nie skarżył bo jak zeznał (k. 158) chciał być w jednym miejscu, tj. żeby się nie pakować i nie przenosić.

Powyższe oznacza, że w okresie od 28 marca 2013 roku do 22 kwietnia 2013 roku powód K. K. przebywając w celi 202 wiedział doskonale, że znajduje się w celi przepełnionej i na to się godził.

Z zeznań powoda wynika także, że w okresie jego pobytu w Zakładzie Karnym w N. istniała potencjalna możliwość korzystania przez niego z zajęć kulturalno oświatowych i sportowych.

Okoliczność ta znajduje potwierdzenie w wyjaśnieniach Kierownika D. Penitencjarnego Zakładu Karnego w N. z 07 listopada 2014 roku (k. 186).

Nie zasługiwały jednak na wiarę twierdzenia powoda – jako niewykazane- że takie zajęcia były zarezerwowane wyłącznie dla podkultury więziennej, do której sam nie należał.

W ocenie Sądu brak podstaw do kwestionowania powyższych ustaleń.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Żądanie zapłaty zadośćuczynienia powoda znajdowało oparcie w art. 448 k.c. w związku z art. 23 k.c. i 24 k.c..

Powód swoje roszczenie opierał na twierdzeniu naruszenia jego dóbr osobistych w Zakładzie Karnym w N., do którego doszło jego zdaniem w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności w warunkach przeludniania, nienależytego wyposażenia cel, niewłaściwej wentylacji w celi oraz braku należytych warunków do utrzymania higieny.

Warunki w jakich przebywał powód były jego zdaniem warunkami poniżającym, tym samym naruszone zostały jego dobra osobiste, takie jak godność, zdrowie i prawo do intymności.

Cywilnoprawna ochrona dóbr osobistych opiera się na dwóch przesłankach: naruszenia lub zagrożenia dobra osobistego oraz domniemania bezprawności czynu naruszającego dobro osobiste.

Zgodnie z 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

Stosownie zaś do treści art. 24 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Udzielenie ochrony za naruszenie dóbr osobistych przysługuje jedynie wówczas, gdy doszło do zagrożenia lub naruszenia tych dóbr, a działania sprawcy były bezprawne tj. sprzeczne z porządkiem prawnym i zasadami współżycia społecznego.

Dowód, że dobro osobiste zostało zagrożone lub naruszone, ciąży na osobie poszukującej ochrony prawnej na podstawie art. 24 k.c., natomiast na tym, kto podjął działanie naruszające dobro osobiste innej osoby - z uwagi na istniejące domniemanie bezprawności - spoczywa ciężar wykazania, że nie było ono bezprawne (tak: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2004 r., sygn. V CK 609/03, publ. LEX nr 109404).

Z treści art. 110 § 2 ustawy z dnia 06 czerwca 1997 roku kodeks karny wykonawczy (Dz.U. Nr 90. poz. 557 z późniejszymi zmianami) wynika, iż powierzchnia w celi mieszkalnej, przypadająca na skazanego, wynosi nie mniej niż 3 m².

Zgodnie z art. 30 Konstytucji RP z 02 kwietnia 1997 roku (Dz. U. 1997 Nr 78 poz. 483), przyrodzona i niezbywalna godność człowieka jest nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona stanowi obowiązek władz publicznych. Obowiązek ten powinien być realizowany przez władze publiczne przede wszystkim wszędzie tam, gdzie Państwo działa w ramach imperium, realizując swoje zadania represyjne, których wykonanie nie może prowadzić do większego ograniczenia praw człowieka i jego godności, niż to wynika z zadań ochronnych i celu zastosowanego środka represji.

W wyroku z dnia 28 lutego 2007 roku sygn. akt V CSK 431/06 (publ. OSNC 2008/1/13) Sąd Najwyższy stwierdził, iż wymóg zapewnienia przez Państwo godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności jest jednym z podstawowych wymogów nowożytnego państwa prawa, znajdującym wyraz w normach prawa międzynarodowego.

Stanowi o tym wprost art. 10 ust. 1 ratyfikowanego przez Polskę międzynarodowego paktu praw osobistych i publicznych z dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz.U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167 i 169) głoszący, że każda osoba pozbawiona wolności będzie traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem przyrodzonej godności człowieka.

Także art. 3 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych wolności z 04 listopada 1950 roku stanowi, że nikt nie może być poddany torturom ani nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu lub karaniu.

Wynika stąd obowiązek władzy publicznej zapewnienia osobom osadzonym w zakładach karnych godziwych i humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności, nienaruszających godności ludzkiej.

Łączy się z tym wynikający z art. 8 ust. 1 Konwencji nakaz poszanowania życia prywatnego obywateli i ich prawa do intymności, co w odniesieniu do osób osadzonych w zakładach karnych oznacza obowiązek zapewnienia takich warunków bytowych i sanitarnych, w których godność ludzka i prawo do intymności nie doznają istotnego uszczerbku.

Odpowiednikami powyższych norm prawa międzynarodowego są art. 40, 41 ust. 4 i art. 47 Konstytucji RP z 02 kwietnia 1997 roku wprowadzające wskazane zasady na grunt prawa polskiego.

Jednolite na gruncie prawa krajowego i umów międzynarodowych, stanowiących część krajowego porządku prawnego unormowania (art. 40 i art. 41 Konstytucji, art. 4 Kodeksu karnego wykonawczego, art. 3 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności) określające prawa osób przebywających w zakładach karnych nakazują zapewnienie im humanitarnego traktowania i poszanowanie ich godności, zakazują stosowania tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania.

Skazany (osadzony) zachowuje prawa i wolności obywatelskie, a ich ograniczenie może wynikać tylko z ustawy oraz wydanego na jej podstawie orzeczenia.

Szczegółowe warunki osadzenia skazanego w celi mieszkalnej określa art. 110 § 2 k.k.w., który – jak wyżej wskazano – przewiduje normatyw powierzchni przypadającej w celi mieszkalnej na skazanego wynoszący nie mniej niż 3 m² oraz określa dalsze warunki jakim powinny odpowiadać cele.

Europejski Trybunał Praw Człowieka, rozpoznając sprawy dotyczące warunków odbywania kary pozbawienia wolności, uznał za obowiązek państwa dokonywanie systematycznej kontroli decyzji podejmowanych w zakładach karnych w celu zapewnienia odpowiednich warunków życia więźniów, z uwzględnieniem normalnych i uzasadnionych wymagań związanych z pozbawieniem wolności (wyrok z dnia 5 grudnia 1979 r., skarga (...), i z dnia 12 stycznia 1995 r., skarga (...)).

Zajmując się kwestią wielkości celi, w jakiej powinni przebywać więźniowie, jako elementu zapewnienia godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności, Trybunał uznał za sprzeczną ze standardami Europejskiego Komitetu Zapobiegania Torturom powierzchnię 2,8 m², przypadającą na osadzonego w sprawie zakończonej wyrokiem z dnia 9 marca 2006 r. (skarga nr (...)).

W orzeczeniu z dnia 19 kwietnia 2001 roku (skarga nr (...)) stwierdził, że przebywanie w zatłoczonej celi z nieodpowiednią wentylacją i z otwartą toaletą, brakiem możliwości uczestniczenia w zajęciach i kursach oraz korzystania z biblioteki, powoduje wzrost poczucia przygnębienia i niższości i może być oceniane jako upokarzające oraz poniżające traktowanie więźniów, stanowiące naruszenie art. 3 e.k.p.c.

W orzeczeniu z dnia 6 marca 2001 roku (skarga nr (...)) uznał, że sam fakt przetrzymywania więźnia w przeludnionej celi, w niewłaściwych warunkach sanitarnych, z niewystarczającą liczbą łóżek i brakiem odpowiednich ćwiczeń fizycznych stanowi poniżające traktowanie, rodzące obowiązek wypłaty odszkodowania.

Stosownie zaś do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2011 roku, podjętej w składzie siedmiu sędziów, umieszczenie osoby pozbawionej wolności w celi o powierzchni przypadającej na osadzonego mniejszej niż 3 m² może stanowić wystarczającą przesłankę stwierdzenia naruszenia jego dóbr osobistych (sygn. akt III CZP 25/11, publ. LEX nr 960463).

Przyjęta przez Sąd Najwyższy w powołanym orzeczeniu prokonstytucyjna wykładnia przepisów mających zastosowanie przy rozpoznawaniu roszczeń z tytułu naruszenia dóbr osobistych osób odbywających karę w warunkach pozbawienia wolności uwzględnia zatem także dorobek orzecniczy Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Na tym tle nie budzi zatem obecnie wątpliwości, że nadmierne zagęszczenie w celi, mające przy tym na gruncie polskiego prawa za punkt odniesienia bardzo niską w porównaniu z innymi państwami europejskimi minimalną normę powierzchni mieszkalnej na jednego osadzonego, może być kwalifikowane jako traktowanie niehumanitarne, przez co rozumieć należy takie postępowanie z osobą pozbawioną wolności, które nie respektuje minimalnych potrzeb każdego człowieka, określonych przez odniesienie do przeciętnych standardów danego społeczeństwa.

Odbywanie kary pozbawienia wolności w przeludnionych celach, z prowizorycznie oddzielną toaletą i nieodpowiednią wentylacją, może stanowić przejaw poniżającego traktowania, prowadzącego do naruszenia godności osób pozbawionych wolności.

Stanowisko to zostało ugruntowane w orzecznictwie.

Podkreślić trzeba, iż ocena dobra osobistego, a w konsekwencji także jego naruszenia powinna być dokonana według kryteriów obiektywnych.

Granice roszczeń służących ochronie dóbr osobistych wyznaczają bowiem nie subiektywne odczucia ze strony danego podmiotu, lecz ramy wytyczone przez obowiązujący porządek prawny (tak: wyrok z dnia 11 marca 1997 roku III CKN 33/97, publ. OSNC z 1997, nr 6-7, poz. 97).

Natomiast ocena stopnia dolegliwości wynikającej z naruszenia dobra osobistego, doniosła dla ustalenia przesłanek przyznania zadośćuczynienia w postaci doznanej krzywdy i jej rozmiaru, ma z natury rzeczy charakter oceny in concreto.

Ciężar dowodu, że warunki w zakładzie karnym odpowiadały obowiązującym normom i nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda spoczywa na stronie pozwanej zgodnie art. 6 w zw. z art. 24 k.c. (tak: wyrok SN z dnia 28 lutego 2007 roku VCSK 431/06, publ. OSNC 2008/1/13).

Niezależnie od tego, w każdym konkretnym przypadku po ustaleniu podstaw odpowiedzialności, do Sądu orzekającego w sprawie należy ocena, czy zakres i stopień naruszenia dóbr osobistych uzasadniają przyznanie zadośćuczynienia pieniężnego i w jakiej wysokości, przy zachowaniu zasady, że przyznana ochrona powinna być dostosowana do charakteru i rodzaju naruszonego dobra osobistego oraz stopnia i zakresu naruszenia (tak: wyrok SN z dnia 26 września 2012 roku II CSK 51/12, publ. LEX nr 1232636).

Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela pogląd, iż ostateczna ocena zgłoszonego w pozwie żądania o zadośćuczynienie uzależniona jest od konkretnych okoliczności sprawy.

Z ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd w niniejszej sprawie wynika, że w trakcie całego pobytu powoda (trwającego od 19 marca 2013 roku do 2 lipca 2013 roku) w Zakładzie Karnym w N. jedynie w okresie od 28 marca 2013 roku do 22 kwietnia 2013 roku powód przebywał w celi przeludnionej (nr 202), w której powierzchnia przypadająca na jednego osadzonego nie odpowiadała normie minimalnej 3 m² wynikającej z art. 110 § 2 k.k.w.

Okoliczność, iż powód odbywał częściowo karę w warunkach przeludnienia Sąd uznał za udowodnioną w świetle wyjaśnień pisemnych dyrektora ZK w N. (k. 182 i k. 26).

W świetle cytowanej uchwały z 18 października 2011 roku III CZP 25/11 już sam pobyt powoda w warunkach celi przepełnionej w okresie od 28 marca 2013 roku do 22 kwietnia 2013 roku oznaczał naruszenie jego dóbr osobistych.

Co jednak istotne, w okresie od 28 marca 2013 roku do 22 kwietnia 2013 roku pobyt powoda w celi przeludnianej wynikał z decyzji dyrektora Zakładu Karnego w N. z dnia 28 marca 2014 roku (k. 183) i 05 kwietnia 2013 roku (k. 184) wydanych w oparciu o dyspozycję art. 110 § 2b k.k.w.

Zgodnie z dyspozycją art. 110 § 2b k.k.w. dyrektor zakładu karnego lub aresztu śledczego mógł umieścić skazanego w warunkach przeludnienia w celi mieszkalnej, w której powierzchnia przypadająca na skazanego wynosi poniżej 3 m², nie mniej jednak niż 2 m² na czas określony, nie dłuższy niż 14 dni.

W myśl art. 110 § 2c k.k.w. okres, o którym mowa w § 2b, mógł być przedłużony tylko za zgodą sędziego penitencjarnego, a łączny okres umieszczenia skazanego w warunkach określonych w § 2b nie mógł przekroczyć 28 dni.

W przypadku powoda K. K. sędzia penitencjarny zarządzeniem z dnia 3 kwietnia 2013 roku (k. 185) wyraził zgodę i okres pobytu powoda w celi nr 202 w warunkach przeludnienia nie przekraczał 28 dni.

Decyzje dyrektora Zakładu Karnego w N. odpowiadały zatem wymogom formalnym przewidzianym w cytowanych przepisach.

Decyzje te doręczone zostały powodowi a powód ich nie skarżył.

Z zeznań powoda wynika zaś, że miał on świadomość, iż będzie przebywał w celi w warunkach przeludnienia i na takie rozwiązanie się godził głównie dlatego, aby nie być przenoszonym ponownie do innej celi. Okoliczność ta nie budzi wątpliwości, gdyż jak wynika z informacji dyrektora Zakładu Karnego w N. (k. 182) od czasu osadzenia w Zakładzie Karnym w N. w dniu 19 marca 2013 roku do dnia 28 marca 2013 roku powód faktycznie przebywał w trzech różnych celach.

Działaniu strony pozwanej polegającemu na umieszczeniu powoda w celi przeludnionej nie można zatem przypisać waloru bezprawności tym bardziej, iż pobyt powoda w takich warunkach trwał przejściowo i w warunkach dopuszczonych przez kodeks karny wykonawczy.

Zważyć zaś należy, iż art. 110 § 2b obowiązuje w porządku prawnym od dnia 5 grudnia 2009 roku w związku z uchynieniem na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 maja 2008 roku, SK 25/07 (OTK-A 2008, Nr 4, poz. 62) jako niezgodnego z konstytucją art. 248 § 1 k.k.w., który poprzednio regulował te kwestie.

Nadto abstrahując już od okoliczności i przyczyn, dla których powód K. K. został osadzony w Zakładzie Karnym w N., w ocenie Sądu orzekającego w niniejszej sprawie sam fakt okresowego przebywania w przeludnionej celi nr 202 nie skutkowało przyjęciem takiej opresyjności, która uzasadniałaby doznanie przez powoda krzywdy podlegającej kompensacie zadośćuczynieniem.

Zdaniem Sądu w okresie pobytu w pozostałych celach nr 304, 312, 216, 212, 208 i 418 Zakładu Karnego w N. kiedy to norma powierzchniowa 3m² została zachowana powód nie doznał bowiem żadnych dodatkowych zachowań czy zaniechań, które kwalifikować należałoby jako naruszenie dóbr osobistych.

O dokonaniu naruszenia dobra osobistego decyduje zaś jak już wskazano obiektywna ocena konkretnych okoliczności, a nie subiektywne odczucie osoby zainteresowanej (tak: wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 28 sierpnia 1996 r., sygn. I ACr 341/96, publ. OSA 1997/7-8 poz. 43 str. 42).

Powód nie udowodnił (art. 6 k.c.), że karę pozbawienia wolności odbywał w warunkach uwłaczających jego godności, jak również nie udowodnił tego, że na skutek przeludnienia czy innych niekorzystnych warunków mieszkalnych nastąpiło pogorszenie jego stanu zdrowia.

Obowiązek wykazania obejmował fakty szczególnie uciążliwych warunków odbywania kary oraz wywołania nimi niekorzystnych skutków.

Twierdzenia powoda tymczasem były bardzo ogólnikowe. Na ich podstawie nie można było poczynić stanowczych ustaleń i ani dokonać ocen zważywszy na to, że powód - poza własnymi twierdzeniami - nie przejawiał w tym zakresie żadnej inicjatywy dowodowej.

W tym kontekście wskazać należy, iż treść nadal aktualnego przepisu art. 110 § 2 zd. 2 k.k.w. stanowi, że cele wyposaża się w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza i odpowiednią do pory roku temperaturę, według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych, a także oświetlenie odpowiednie do czytania i wykonywania pracy.

Na podstawie zaś wyjaśnień pisemnych dyrektora Zakładu Karnego w N. z dnia 12 listopada 2014 roku (k. 187), z dnia 23 września 2013 roku (k. 32) oraz zeznań świadka P. W. (k. 155-157) przyjęć należało, iż w okresie pobytu

powoda w pozwanym zakładzie karnym więźniowie (osadzeni) mieli odpowiednie warunki do utrzymania higieny, a nadto spełnione były normy techniczne w celach mieszkalnych, w tym zarówno co do wyposażenia cel w sprzęt kwaterunkowy, jak i w środki czystości. Ich stan był na bieżąco kontrolowany i uzupełniany.

W ocenie Sądu Okręgowego nie można również przyjąć, by umieszczenie w celach kącików sanitarnych wykonanych z trwałych, nieprzejrzystych i przymocowanych na stałe konstrukcji było niezapewnieniem odpowiednich warunków higieny o jakich mowa w art. 110 § 2 zd. 2 k.k.w. Osłony takie, w ocenie Sądu, umożliwiały bowiem zachowanie niezbędnego poziomu prywatności i intymności.

Nie można również uznać, że w celach brak było jakiegokolwiek wentylacji. W celach dopływ powietrza zapewniany był również przez okna, do których osadzeni mieli swobodny dostęp.

W pomieszczeniach w których przebywał powód nie zostały zatem przekroczone obowiązujące normy, których nie można zresztą odrywać od przeciętnych warunków panujących w instytucjach pożytku publicznego - takich jak szpitale, domy pomocy społecznej, internaty czy akademiki.

Nie bez znaczenia jest również fakt, iż w okresie osadzenia powód nie zgłaszał żadnych zastrzeżeń do warunków bytowych panujących w pozwanej jednostce.

W świetle powyższego zasadne jest zatem przyjęcie, iż mimo okresowego przeludnienia (między 28 marca 2013 roku a 22 kwietnia 2013 roku) strona pozwana czyniła wszystko by zapewnić powodowi odpowiednie warunki odbywania kary pozbawienia wolności, a niedogodności - niewątpliwie wpływające na subiektywne odczucia dyskomfortu - nie naruszały jego praw.

Osadzenie w zakładzie karnym immanentnie wiąże się z pewnymi dolegliwościami, które stanowią zresztą element wykonywania kary pozbawienia wolności, która sama w sobie jest środkiem represyjnym. Zakłady karne mają bowiem służyć przede wszystkim izolacji skazanych, nie zaś zapewnianiu warunków bytowych odpowiadających średniej stopie życiowej społeczeństwa. Również rodzaj jednostki w jakiej powód przebywał przewidywał ograniczenia w codziennym funkcjonowaniu (art. 90 k.k.w.) związane choćby z brakiem swobody przy rozmowach telefonicznych (art. 90 pkt 9 k.k.w.).

W okolicznościach niniejszej sprawy nie został również wykazany przez powoda fakt przebywania w warunkach nie uwzględniających jego preferencji odnośnie przebywania w celach dla osób niepalących. Obowiązujące na chwilę osadzenia powoda przepisy obligowały władze jednostki do rozmieszczania osadzonych używających wyrobów tytoniowych w odrębnych celach mieszkalnych (ustawa z dnia 9 listopada 1995 roku o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych - Dz. U. z 1996 r. Nr 10, poz. 55 ze zm. oraz wydanym na jej podstawie rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 listopada 1996 roku w sprawie określenia zasad dopuszczalności używania wyrobów tytoniowych w obiektach zamkniętych podległych Ministrowi Sprawiedliwości - Dz.U. Nr 140, poz. 658 ze zm.). Postępowanie nie wykazało by w okresie przebywania powoda w pozwanej jednostce naruszone zostały warunki odbywania przez powoda kary pozbawienia wolności w tym zakresie.

Jak wynika z treści wywiadu przy przyjęciu osadzonego, rozmieszczenie skazanych w pozwanym Zakładzie Karnym uwarunkowane było wieloma czynnikami, w tym obok uprzedniej karalności, stopnia demoralizacji i uczestnictwa w podkulturze więziennej, również informacjami dotyczącymi preferencji używania wyrobów tytoniowych. Z zeznań powoda wynika (k. 160), że deklarował on, iż jest osobą palącą i przebywał w celi z osobami palącymi.

Powód w żaden sposób nie przejawiał też inicjatywy dowodowej i nie wykazał by w okresie swojego osadzenia zgłaszał funkcjonariuszom służby więziennej próśby o przeniesienie do celi dla osób niepalących.

Zatem uprawniona jest konkluzja, iż w okresie pobytu powoda w Zakładzie Karnym w N. strona pozwana nie dopuściła się zaniechań w zakresie zapewnienia odpowiedniego standardu pomieszczeń, przeznaczonych dla osadzonych.

W konsekwencji – w okolicznościach niniejszej sprawy - uznać trzeba, że jedynie poprzez umieszczenie powoda w celi nr 202 w okresie od 28 marca 2013 roku do 22 kwietnia 2012 roku o powierzchni mniejszej niż 3 m² na jednego osadzonego zostały naruszone jego dobra osobiste.

Co istotne jednak dolegliwości tej nie towarzyszyły inne okoliczności związane z bezprawnym naruszeniem praw skazanego, które mogłyby ją potęgować a nadto dolegliwość ta dotyczyła grupy więźniów a nie tylko powoda i nie była celowo skierowana przeciwko niemu.

Zatem poza faktem umieszczenia powoda w celi przeludnionej żadne inne działania administracji Zakładu Karnego w N. względem powoda nie były bezprawne.

Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela zaś pogląd, iż oceny, czy w konkretnym przypadku odbywania kary pozbawienia wolności doszło do naruszenia dóbr osobistych skazanego, można dokonać tylko poprzez analizę całokształtu warunków w jakich przyszło mu przebywać.

Jednakże dopiero uznanie, że działanie naruszające dobra osobiste było bezprawne pozwala na uwzględnienie roszczeń zmierzających do ochrony tych dóbr i usunięcia skutków naruszenia, a zatem na przyjęcie odpowiedzialności osoby naruszającej dobra (tak: wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 22 sierpnia 2012 roku I ACa 710/12, publ. LEX 1236717).

Wskazać trzeba, iż myśl art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis art. 445 § 3 stosuje się.

Zaznaczyć należy stanowczo, że przepis art. 448 k.c. przewiduje fakultatywne zasądzenie zadośćuczynienia na rzecz osoby, której dobra osobiste zostały naruszone.

Kwestia ta była przedmiotem rozważań Trybunału Konstytucyjnego, który w wyroku z dnia 7 lutego 2005 roku sygn. SK 49/03 uznał, że przepis art. 448 k.c., w części, w jakiej zawiera zwrot „sąd może przyznać”, jest zgodny z Konstytucją.

W uzasadnieniu tego wyroku Trybunał Konstytucyjny wskazał, że zadośćuczynienie pełni funkcje kompensacyjną, a nie zawsze jego zasądzenie jest konieczne dla skompensowania krzywdy.

Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 7 grudnia 2011 roku sygn. V CSK 113/11 stwierdził, że nie każde naruszenie dóbr osobistych rodzi prawo do żądania zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c.

W wyroku z dnia 19 kwietnia 2006 roku II PK 245/05 (publ. OSNP 2007/7-8/101) Sąd Najwyższy uznał, iż Sąd orzekający w sprawie o zadośćuczynienie nie ma obowiązku zasądzenia zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. w każdym przypadku naruszenia dóbr osobistych. Przy stosowaniu tego przepisu sąd bierze bowiem pod uwagę całokształt okoliczności faktycznych, w tym winę sprawcy naruszenia dóbr osobistych i jej stopień oraz rodzaj naruszonego dobra.

Ocena zasadności powództwa w tym przedmiocie możliwa jest dopiero po rozważeniu wszystkich okoliczności dotyczących warunków odbywania przez pokrzywdzonego kary pozbawienia wolności, w tym także długootrwałości odbywania tej kary w przeludnionych celach (tak: wyrok SN z dnia 14 czerwca 2012 roku I CSK 489/11, niepubl.).

Jedną z okoliczności, która mogłaby przemawiać za zasądzeniem zadośćuczynienia pieniężnego jest stwierdzenie, iż nie istnieje możliwość naprawienia doznanej przez poszkodowanego krzywdy w drodze zastosowania środków niepieniężnych przewidzianych w art. 24 § 1 zdanie pierwsze k.c. Tę okoliczność także powinien mieć na uwadze sąd oceniający roszczenie o zadośćuczynienie pieniężne zgłoszone w związku z naruszeniem dóbr osobistych w wyniku

umieszczenia skazanego w celi o powierzchni przypadającej na osadzonego mniejszej od dopuszczalnej normy (tak: wyrok SN z 18 kwietnia 2013 roku III CSK 232/12, publ. LEX 1353199).

Podzielając te poglądy Sąd orzekający w niniejszej sprawie stoi na stanowisku, że w przypadku, gdy naruszenie dobra osobistego powoda z racji jego pobytu w celi przeludnionej w warunkach określonych w art. 100 §2b i §2c k.k.w. wprawdzie nastąpiło, jednak dolegliwość stąd wynikająca jest nieznaczna, to brak jest podstaw do zasądzenia zadośćuczynienia.

Powtórzyć trzeba, iż powód odbywał karę pozbawienia wolności w przeludnionej celi jedynie przez 26 dni, a wynikię stąd dolegliwości bytowe dnia codziennego, dotyczące ograniczenia w swobodnym poruszaniu się po celi, warunków spożywania posiłków, wentylacji choć są niewątpliwe, to nie mogą być uznane za przejaw poniżającego traktowania, prowadzącego do naruszenia godności osobistej osadzonego. .

Podkreślenia wymaga, że ocena, czy warunki panujące w celi były odpowiednie została przez Sąd dokonywana obiektywnie, a nie z subiektywnego punktu widzenia osadzonego powoda.

Panujący w jednostkach penitencjarnych dyskomfort jest elementem odbywania kary pozbawienia wolności, z którym powód powinien być się liczyć.

Dla przyjęcia, że dane zachowanie wypełnia znamiona niewłaściwego, naruszającego dobra osobiste, traktowania w przypadku osadzenia niezbędne jest zatem, aby dolegliwości związane z wykonywaną karą przekraczały próg dolegliwości immanentnie wpisanych w naturę odbywania kary pozbawienia wolności.

Z tej przyczyny zatem przy ocenie, czy doszło do naruszenia dobra osobistego powoda decydujące znaczenia miało nie ma subiektywne odczucie powoda, ale to, jaką reakcję wywołuje to naruszenie w racjonalnym społecznym odbiorze.

Zdaniem Sądu Okręgowego orzekającego w niniejszej sprawie istniejące warunki bytowe we wszystkich celach (nr 202, 208, 212, 216, 304, 312, 418), w których powód przebywał nie wykraczają poza granice, które mogłyby stanowić o naruszeniu godności powoda.

W trakcie całego pobytu powoda w Zakładzie Karnym w N. nie zostało naruszone jego prawo do intymności, gdyż wygląd celi i kącików sanitarnych intymność zapewniał.

Wprawdzie oddzielenie kącików sanitarnych od mieszkalnej części celi przepierzeniami nie zasłaniającymi całej wysokości celi z pewnością nie gwarantowało pełnej intymności przy załatwianiu potrzeb fizjologicznych i wiązało się z uciążliwością dla osadzonych w celi, jednakże immanentną cechą kary pozbawienia wolności jest ograniczenie intymności.

Ograniczenie takie nie może być uważane za bezprawne, gdyż wynika z wymogów bezpieczeństwa.

Wymogi bezpieczeństwa w zakładach karnych, w szczególności powszechnie znane fakty związane z samouszkodzeniami a nawet samobójstwami więźniów, powodują, że w kącikach sanitarnych nie można zapewnić pełnej intymności.

W praktyce pozostawałby bowiem wybór, czy dopuścić do niepełnego oddzielenia sanitariatów od celi, gwarantującego tę intymność w stosunku do współosadzonych w ograniczonym zakresie, czy też przy pełnym oddzieleniu sanitariatów od części mieszkalnych inwigilować tam więźniów poprzez system kamer, pozbawiając ich w ten sposób intymności niemal w pełnym zakresie.

Dlatego w ocenie Sądu orzekającego w niniejszej sprawie rozwiązanie przyjęte w Zakładzie Karnym w N. nie może być uznane za nieuzasadnione względami bezpieczeństwa, a przez to za bezprawne.

Co do twierdzeń powoda o braku skutecznej wentylacji w celach, nieuszczelności okien w celach, panującym zimnie uznać trzeba, że są one przerysowane a powód nie doznał z tego tytułu żadnych upokorzeń. Powód deklarował się jako osoba paląca i przebywał wśród osób palących.

Strona pozwana – jak podnoszono już wyżej - w pisemnych informacjach (k. 187 i k. 32) wykazała, iż nie dopuściła się zaniechań w zakresie zapewnienia odpowiedniego standardu pomieszczeń, przeznaczonych dla osadzonych. Podobnie powód miał zapewniony dostęp do środków higieny osobistej, których ilość jest ustalana identycznie dla każdego z osadzonych. Do tego dodać należy, że za czystość i utrzymanie właściwego stanu sanitarnego w celach mieszkalnych odpowiedzialni są zajmujący je osadzeni.

Z tych wszystkich względów Sąd powództwo w całości oddalił uznając, iż w okolicznościach niniejszej sprawy zasądzenie zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. nie jest zasadne.

W przypadku, gdy naruszenie dobra osobistego wprawdzie nastąpiło, jednak dolegliwość stąd wynikająca jest nieznaczna, to brak podstaw do zasądzenia zadośćuczynienia.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania nastąpiło w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

Mając na uwadze wynik sprawy, na zasadzie art. 99 k.p.c. w zw. z § 11 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 461 ze zm.) Sąd zasądził od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego o czym orzeczono jak w pkt. II wyroku.

Stosownie zaś do treści § 11 pkt 25 oraz § 2 pkt 3 cyt. wyżej rozporządzenia, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu, Sąd przyznał ze środków Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Nowym Sączu na rzecz adwokata J. B. jako pełnomocnika powoda z urzędu (k. 62 w zw. z k. 65) kwotę 147,60 zł - w tym 27,60 zł tytułem podatku VAT.

Z tych względów Sad orzekł jak w pkt. III wyroku.

Powód w sprawie korzystał ze zwolnienia od kosztów sądowych (k. 35) dlatego nieopłaconymi kosztami sądowymi w sprawie obciążony został Skarb Państwa na zasadzie art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. 2004 rok poz. 1025).

SSO Paweł Poręba